

3795 1824

ಕನ್ನಡ ಮೊದಲನೆಯ ಪದ್ಯಪುಸ್ತಕ

A

FIRST BOOK OF KANARESE POETRY

FOR THE USE OF SCHOOLS

BY

P. MANGESHĀ RAU, B. A., L. T.

Headmaster, Government H. E. Training School, Mangalore.

THIRD EDITION

ಕನ್ನಡ ಮೊದಲನೆಯ ಪದ್ಯಪುಸ್ತಕ

ಪಾಠಶಾಲೆಗಳ ಉಪಯೋಗಾರ್ಥವಾಗಿ

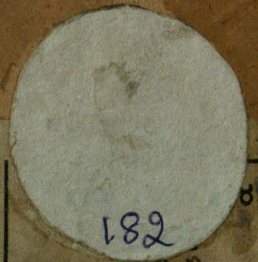
ಪಿ. ಮಂಗೇಶ ರಾವ್, ಬಿ. ಎ., ಎಲ್. ಟಿ.

ಮಂಗಳೂರು ಗವರ್ನಮೆಂಟ್ ಹಾಯರ್ ಎಲೆಮೆಂಟರಿ ಟ್ರೈನಿಂಗ್ ಸ್ಕೂಲಿನ
ಮುಖ್ಯ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಂದ ರಚಿತವಾದದ್ದು.

PREPARED BY THE
AND TRACT DEPOSITORY
MANGALORE

1919

ಶಿಶು.ಸಾ 1112

ಕ್ರ. ಸಂ 18224

Copyright registered. [ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಅನಿಭಾಗದಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಮೊದಲನೆಯ ಪದ್ಯಪುಸ್ತಕ]

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಅನಿಭಾಗದಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಮೊದಲನೆಯ ಪದ್ಯಪುಸ್ತಕ

AMERICAN RESEARCH LIBRARY

೧೫೮೬

೨೪
14.1.21

3793
9

3795 182

ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು
ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರ
ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ 182 ವರ್ಗ ಸಂಖ್ಯೆ 5
ತಾರೀಖು.....
ಬೆಲೆ.....

T1 (033,1) 111

ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು-೧೮
ಕ್ರ. ಸಂಖ್ಯೆ 3795 ಸಂಖ್ಯೆ ...
ದಿನವಂಕೆ.....

A
FIRST BOOK OF KANARESE POETRY
FOR THE USE OF SCHOOLS

P. MANGESHA RAU, B. A., L. T.
Headmaster, Government H. E. Training School, Mangalore.

THIRD EDITION

ನ್ನಡ ಮೊದಲನೆಯ ಪದ್ಯಪುಸ್ತಕ

ಪಾಠಶಾಲೆಗಳ ಉಪಯೋಗಾರ್ಥವಾಗಿ

ಪಿ. ಮಂಗೇಶ ರಾವ್, ಬಿ. ಎ., ಎಲ್. ಟಿ.

ಮಂಗಳೂರು ಗವರ್ನಮೆಂಟ್ ಹಾಯರ್ ಎಲಿಮೆಂಟರಿ ಟ್ರೈನಿಂಗ್ ಸ್ಕೂಲಿನ
ಮುಖ್ಯ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಂದ ರಚಿತವಾದದ್ದು.

ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು
ಬೆಂಗಳೂರು-೧೮

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥ

PUBLISHED BY THE
BASEL MISSION BOOK AND TRACT DEPOSITORY
MANGALORE

1919

Copyright registered.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು-೧೮

ಪುಸ್ತಕಪರಿಷತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು-೧೮

ಪೀಠಿಕೆ.

ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳು ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳ ಅವಗಾಹನೆಗೆ ಬರಲಾರದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತವೆ; ಕ್ಲಿಷ್ಟವದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ. ಹಳಗನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣಮರ್ಯಾದೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತವೆ. ಇದರ ದೆಸೆಯಿಂದ ಕನ್ನಡ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಓದುವ ಅಭಿರುಚಿಯು ಇಲ್ಲದೆ, ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿರುವ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ತಕ್ಕ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತಪ್ಪಿಸಲು ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿದ್ದ ಹಲವು ಪದ್ಯಗಳು ಹಳ್ಳಿಯವರ ಬಾಯಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಂಡಂಥವುಗಳು; ಒಂದೆರಡು ಮಾಸಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಂದ ಎತ್ತಿ ತೆಗೆದಂಥವುಗಳು; ಉಳಿದವನ್ನು ನಾನೇ ಬರೆದೆನು. ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳ ಗ್ರಹಣಶಕ್ತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಈ ಬಗೆಯ ಕನ್ನಡ ಕವಿತೆಯ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಯೋಚಿಸುವವರು ಈ ಸಂಗ್ರಹಕಾರನ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸುವರೆಂಬ ಭರವಸವಿದೆ.

ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬಹು ಅಂದವಾಗಿ ತ್ವರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಚ್ಚುಹಾಕಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶ್ಯನ್ ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ಮೆನೇಜರರಾದ ಮೆ. ಬಾಯರ್‌ಬಾಚ್ ದೊರೆಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳು.

ಕಾನರಗೋಡು,
1ನೇ ಜೂನ್ 1912.

ಪಿ. ಮಂಗೇಶ ರಾವ್.

PRINTED AT THE BASEL MISSION PRESS, MANGALORE.

ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

ಪಾಠ.	ಪುಟ.
1. ಕಿರುಬಾಲ	5
2. ಅಳುವ ರಂಗ	6
3. ನೋರೆಹಾಲ ಹಸು	6
4. ಜೋಗುಳ ಹಾಡು	7
5. ಮಗುವಿನ ಲೂಟಿ	8
6. ಮಕ್ಕಳ ನಗು	8
7. ನಕ್ಷತ್ರ	10
8. ಜೀನುಕುಳು	11
9. ಎಂಟು ಬೇಡರು	12
10. ಹೊಗೆಯ ಗಾಡಿ	12
11. ದುರ್ನೀತಿಯೇ ಹೊಲಿತನ	13
12. ಬಿದರು	14
13. ಅನ್ನದಾನ	15
14. ಸಾಲ	16
15. ಗೋವು	16
16. ಗುರುವಿನ ಮೆಕಟ್ಟು	17
17. ಉದ್ಯಮ	18
18. ಗೋವಿನ ಕಥೆ	19
19. ಹಾವಿನ ಹಾಡು	21
20. ನಾಗಣ್ಣನ ಕನ್ನಡಕ	22
21. ರಂಗ ನೆಟ್ಟಿ	24
22. ಜೀಡನೂ ನೋಳವೂ	28

ಕನ್ನಡ ಮೊದಲನೆಯ ಪದ್ಯಪುಸ್ತಕ.

1. ಕಿರುಬಾಲ.

(ತ್ರಿಪದಿಯ ಪ್ರಭೇದ.)

“ವಜ್ರದಾ ಹರಳೆ ಬಾ! ಮುದ್ದು ಬಾ! ಮುಗುಳೆ ಬಾ! |
ಅರ್ಜುನನ ಕೊರಳ ಪದಕವೆ ಬಾ!” ಎಂದು |
ಅಜ್ಜಿ ಮೊಮ್ಮಗನ ಕರೆದಳು. || ೧ ||

ಎಳೆಯರಾಟವು ಚಂದ, ಬೆಳೆದ ಯಾವನ ಚಂದ, |
ಎಳೆ ಗರ್ಭದವಳ ಮುಖ ಚಂದ, ಮಗನ |
ತಳೆದು ಬರುವ ನಡು ಚಂದ. || ೨ ||

ಹಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಚಂದ, ಹರದರಂಗಡಿ ಚಂದ, |
ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಿದಿರ ಕುಡಿ ಚಂದ, ಕಿರುಬಾಲ |
ಎಷ್ಟು ಚಂದ ಬಳಗಕ್ಕೆ. || ೩ ||

ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಾಯಾಸೆ, ಹಕ್ಕಿಗೆ ಗೂಡಾಸೆ, |
ಬಿತ್ತಿದಾ ಬೆಳೆಗೆ ಮಳೆಯಾಸೆ, ಕಿರುಬಾಲ |
ಹತ್ತಿರವೆರೆ ನಮಗಾಸೆ. || ೪ ||

ಹಸು ಬಾಲ, ನೀ ಕೇಳು! ಬಸಳಿಗೆ ಮುಳ್ಳುಂಟೆ? |
ಹಸುಹಾಲಿನಲಿ ಎಷವುಂಟೆ? ತೊಟ್ಟಿಲಾ |
ಸಿಸುವಿನಲಿ ಹಗೆಯುಂಟೆ? || ೫ ||

ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳ ಚೆಲುವು ಅಲ್ಲ ಕಿರುಬಾಲನಿಗೆ |
ನಲ್ಲಲರ ಕಣ್ಣು, ನಗು ಮುಖದಾ ಬಾಲ |
ಬೆಳ್ಳಿ ದೇವರಿಗೆ ಎಣೆಹೋಲ್ವಾ. || ೬ ||

(ಹಳೆಯ ಜೋಗುಳ.)

2. ಅಳುವ ರಂಗ.

(ತ್ರಿಪದಿಯ ಪ್ರಭೇದ.)

ಏಕಳುವೆ, ಎಲೆ, ರಂಗ? ಬೇಕಾದ್ದು ನಿನಗುಂಟು |
ನಾಕೆಮ್ಮೆ ಕರೆದ ನೊರೆಹಾಲು—ನೊರೆಹಾಲು |
ನೀ ಕೇಳಿದಾಗ ಕೊಡುವೆನು. || ೧ ||

ಅತ್ತು ಕಾಡುವನಲ್ಲ, ಮತ್ತೆ ಬೇಡುವನಲ್ಲ, |
ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳೆಂಬ ಹಟವಿಲ್ಲ—ಹಟವಿಲ್ಲ ನಿನ್ನಂಥ |
ಹತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ಇರಬಹುದು. || ೨ ||

ಚಂದಿರನನ್ನೆಲ್ಲೆನಗೆ ತಂದು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು |
ಕಂದ ನೀನತ್ತು ಹೊರಳುವರೆ—ಹೊರಳುವರೆ ನಿನ್ನಂಥ |
ನಂದನನ ಕಾಣೆ ಜಗದೊಳಗೆ. || ೩ ||

ಮುದ್ದು ನೀನಳದಿರೊ ಎದ್ದಾಗ ಹಾಲುಣ್ಣು! |
ನಿದ್ದೆ ಬಂದಾಗ ಪವಡಿಸು—ಪವಡಿಸು ದೇವರೆ |
ಬುದ್ಧಿ ಕೊಟ್ಟೆಂದು ಹರಿದಾಡು. || ೪ ||

ನಿದ್ದೆ ಬಾರದ ಕಣ್ಣೆ ಮದ್ದಾರು ಬಲ್ಲಿರೊ? |
ಗದ್ದೆಯಾ ತಡಿಯ ಗರುಗನ ಕುಡಿ ತಂದು, ಸೌ- |
ಭದ್ರೆ ಕಾಡಿಗೆಯ ಇಡಿ ಹಚ್ಚು. || ೫ ||

(ಹಳೆಯ ಜೋಗುಳ.)

3. ನೊರೆಹಾಲ ಹಸು.

(ತ್ರಿಪದಿಯ ಪ್ರಭೇದ.)

ಹಾಲುಳ್ಳ ಹಸು ತಾಯೆ! ಬಾ ನಮ್ಮ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗೆ! |
ಕೀಲ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಕರುಕಟ್ಟಿ ಕರೆದರೆ—ಕರೆದರೆ |
ಏಳು ಚೆಂಬಿನಲಿ ನೊರೆಹಾಲು. || ೧ ||

|| ೧ ||

ಹಟ್ಟಿಯು ಕೆಸರೆಂದು ಮೆಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲದು ಕವಿಲೆ, |
ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಅಪ್ಪ ನೆಲಗಟ್ಟು—ನೆಲಗಟ್ಟು |
ಮೆಟ್ಟಿ ಸುರಿವುದು ನೊರೆಹಾಲು. || ೧ ||

ಮಾವನಾ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಣಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದುದೆಮ್ಮೆ |
ಮಾವನಾ ಮಡದಿ ಶ್ರೀದೇವಿ—ಶ್ರೀದೇವಿಯಿಲ್ಲದೆ |
ಆವೆಮ್ಮೆ ಕರೆಯವು ನೊರೆಹಾಲು. || ೨ ||

ಹಿಂಡೆಮ್ಮೆ ಕರೆಯಲಿ! ತೊಂಡೆ ಕಾಯಾಗಲಿ! |
ದಿಂಡಿನಾ ಬಾಳೆ ಗೊನೆಬಿಡಲಿ—ಗೊನೆಬಿಡಲಿ ದೇವರಿಗೆ |
ಕಂಡೊಪ್ಪಿಸುವೆ ನೊರೆಹಾಲು! || ೪ ||

(ಹಳೆಯ ಜೋಗುಳ.)

4. ಜೋಗುಳ ಹಾಡು.

ತೂಗುವೆ ತೊಟ್ಟಿಲ ಜೋಗುಳ ಹಾಡಿ. |
ಕೂಗದೆ ಮಲಗೆನ್ನ ಮುದ್ದಿನ ಮೋಡಿ. || ಜೋಜೋ || ಪಲ್ಲ ||

ತುಂಬಿ ಪವಡಿಸಿಹುದೆಸಳ ಹೂಗಳಲಿ; |
ಗೊಂಬೆ ನಿನ್ನಯ ಕಣ್ಣಿನೆವೆ ಸೆರೆಗೊಳಲಿ. ||
ರೆಂಬೆ ಚಿಗುರೊಳಡಗಿತು ಪಿಕದುಲಿಯು; |
ಸೋಂಬನಾಗಲಿ ನಿನ್ನ ತುಟಿಚಿಲಿಸಿಲಿಯು. || ಜೋಜೋ || ೧ ||

ಜಲದ ಮೇಲ್ ಮಲಗುವ ಮರಿಹಂಸದಂತೆ, |
ಎಲೆಯೊಳಗಿಹ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮೊಗ್ಗಿನಂತೆ, ||
ಚೆಲು ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಮಲಗು, ಅರಗಿಳಿಯೇ! |
ತಲೆಗಿಂಬಿಗೇಶನ ಕೈ ನಿನ್ನ ಬಳಿಯೇ. || ಜೋಜೋ || ೨ ||

(ಕವಿತೆಪ್ಪು.)

5. ಮಗುವಿನ ಲೂಟಿ.

(ರಾಗ: ಮೋಹನ ಅಟ್ಟ ತಾಳ.)

ನಿನ್ನ ಮಗನ ಲೂಟಿ ಘನವೆಮ್ಮಾ; |
 ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೃಷ್ಣಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿ, ಗೋಪವೆಮ್ಮಾ! || ಪಲ್ಲ ||
 ಹಸುಗಳು ಕರೆವಲ್ಲಿ ಹಾಲಿಗೆ ಉಳಿವೆಲ್ಲ; |
 ಶಿಶುಗಳ ಕೈಲೆದ್ದ ಬೆಣ್ಣೆಗೆ ನಿಲುವೆಲ್ಲ; ||
 ಮೊಸರು ಮಾರುವಲ್ಲಿ ಮಾರಿ ಹೊಕ್ಕೊಂದಡಿ, |
 ಶಶಿಮುಖಿಯರು ದೂರಿಡುವರವೆಮ್ಮಾ. || ೧ ||
 ಮಲಗಿದ್ದ ಸತಿಯರ ಹಾಲನು ತಾಸುಂಬ |
 ಎಳೆಯ ಕೂಸುಗಳು ಎಣೆಗೊಂಡವೆಮ್ಮಾ. ||
 ಬಳಗೆ ಈ ಲೂಟಿಯು ಹೊರಗೆ ಆ ಲೂಟಿಯು, |
 ಕಳವಳ ಪಟ್ಟಿವು ಕಾಣೆ ಗೋಪವೆಮ್ಮಾ || ೨ ||
 ಊರೊಳಗಿರಲೇಸ, ಊರ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲೇಸ; |
 ಈರೇಳು ಭುವನಕ್ಕೆ ಒಡೆಯ ತಾನಂತೆ. ||
 ವಾರಿಜನಾಭ ಶ್ರೀಪುರಂದರ ವಿಠಲನ |
 ಬೀದಿಯ ಬಸವನ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆ, ಗೋಪವೆಮ್ಮಾ. || ೩ ||

(ಪುರಂದರ ವಾಸ.)

6. ಮಕ್ಕಳ ನಗು.

(ಗೋವಿನ ಮಟ್ಟು.)

ಜಗದೊಳೆಲ್ಲವ | ಮಿಗಿಸಿ ಮೆರೆಯುವ |
 ನಗುವು ಲೇಸಲೆ ಮಕ್ಕಳಾ ||
 ಹಗಲಿರುಳು ಬಲು | ಸೊಗಸಿನಿಂದಲು |
 ನಗಿಸು, ದೇವರೆ, ಮಕ್ಕಳಾ. || ೧ ||

ರವಿಯ ಕಿರಣದ | ಸೊಂಪಿಗಿಂತಲು |
 ಕವಿಯ ಗೀತಕ್ಕಿಂತಲೂ ||
 ಕುವರಕುವರಿಯ | ರೊಸೆದು ತೋರುವ |
 ಸವಿಯ ನಗು ಬಹು ಸವಿಯಲಾ. || ೧ ||
 ಮರದ ಕೊಂಬಿಯ | ಕರಿಯ ಕೋಗಿಲೆ |
 ಇರದೆ ಕೂಕೂ ಸ್ವರವನೂ ||
 ಸುರಿದು ಗಂಡನ | ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು |
 ಸರಸವಲೆ ನಗು ಮಕ್ಕಳಾ. || ೨ ||
 ಉದಯ ಕಾಲದ | ಪದುಳದಂದದಿ, |
 ತೊದಲಿನಂದದಿ ಹಕ್ಕಿಯಾ, ||
 ಸದಯ ದೇವನ | ಕರುಣೆಯಂದದಿ |
 ಮಧುರವದು ನಗು ಮಕ್ಕಳಾ. || ೩ ||
 ಉಳಿಯಲಾರದು | ಅಳಲು ಮನದಲಿ |
 ಸುಳಿಯಲಾರದು ದುಃಖವು ||
 ಹೊಳೆಯಲಾರದು | ಸ್ವರ್ಗದೋಲ್, ಮನೆ |
 ಬೆಳಗದಿರೆ ನಗು ಮಕ್ಕಳಾ. || ೪ ||
 ನಾನು ದೀನನು, | ನೀನು ದಾನಿ ಮ- |
 ಹಾನುಭಾವನೆ! ದೇವನೇ! ||
 ಏನ ಹೇಳಲಿ? | ಏನ ಕೇಳಲಿ? |
 ಸಾನುರಾಗದಿ ಪಾಲಿಸು. || ೫ ||
 ಮುರಲಿರಂಗನ | ತೆರೆದ ಮೊಗ ಸವಿ |
 ಗರೆದವೊಲು ಗೋಕುಲದಲಿ ||
 ನಿರುತ ಮಕ್ಕಳ | ನಗುವ ಕೇಳುವ |
 ವರವ ಪಾಲಿಸು ಸರ್ವದಾ. || ೬ ||

(ಎಂ. ಅನಂತರಾವ್.)

7. ನಕ್ಷತ್ರ.

ಮಿನುಗೆಲೆ, ಮಿನುಗೆಲೆ, ನಕ್ಷತ್ರ! |
ನನಗೆದು ಚೋದ್ಯವು ಬಹು ಚಿತ್ರ! ||
ಘನ ಗಗನದಿ ಬಲು ದೂರದಲಿ |
ಮಿನುಗುವೆ ವಜ್ರಾಕಾರದಲಿ.

|| ೧ ||

ತೊಳಗುವ ಸೂರ್ಯನು ಮುಳುಗುತ್ತಲೆ |
ಬೆಳಕೆದು ಕಾಣದೆ ಕಳೆಯುತ್ತಲೆ ||
ಹೊಳಪನು ಕೊಡುತ್ತಿಹೆ ನನಗೆಂದು; |
ತಳತಳಿಸುವೆ ಇರುಳಲಿ ನಿಂದು.

|| ೨ ||

ಅಂದಾ ದಾರಿಗ ಕೆಂಗಿಡಿಗೆ |
ವಂದಿಸಿ, ಹೋಗುವನಡಿಗಿಡಿಗೆ. ||
ಕುಂದಲು ನಿನ್ನಯ ಬೆಳಕು ಲವಂ, |
ಮುಂದಿನ ಹಾದಿಯ ಕಾಣನವಂ.

|| ೩ ||

ದೂರದ ಬಾನೊಳು ಹೊಂಚುತ್ತಿಹೆ, |
ಬಾರಿಗೆ ಬಾರಿಗೆ ಮಿಂಚುತ್ತಿಹೆ, ||
ತೋರುತ ತೋರದೆ ಮೂಡುತ್ತಿಹೆ, |
ದಾರಿಗೆ ಹೊಳಪನು ಮಾಡುತ್ತಿಹೆ.

|| ೪ ||

ನನಗೆರಿಯದೊಡೇಂ? ಇದು ಚಿತ್ರ |
ಮಿನುಗೆಲೆ, ಮಿನುಗೆಲೆ, ನಕ್ಷತ್ರ. ||

(ಕವಿತೆಷ್ಯ.)

8. ಬೇನುಹುಳು.

(ಗೋವು ಕಳೆಯ ಮಟ್ಟು.)

ಹಸನು ಗೂಡನು | ಮಯಣ ಬೀಡನು |
ಎಸೆವ ಹುಳುಗಳ ನೋಡೆಲೋ. ||
ಬಿಸಿಲುಕಾಲದೆ | ಗೇದು ಸೋಲದೆ, |
ಒಸೆಯುತ್ತಿವೆ ಎಚ್ಚರದಲಿ.

|| ೧ ||

ಹುಳುಕೆ ದೇವನು | ಬುದ್ಧಿ ಈವನು, |
ಕೆಲಸ ಹುಳು ಸರಿಗೈವುದು. ||
ಜೆಲುವ ಗೂಡನು | ನರನು ಮಾಡನು |
ಹುಳುವು ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆಯೇ.

|| ೨ ||

ಒಳಗೆ ಸುಳಿವುದು | ಹೊರಗೆ ನಲಿವುದು |
ಹುಳುವು ಪರಿವಿಡಿಯಿಂದಲಿ; ||
ನೆಲೆಯ ಕಾಂಬುದು, | ಜೇನ ತಿಂಬುದು, |
ಕೆಲಸ ತಿಳಿವುದು ತನ್ನಯಾ.

|| ೩ ||

ಅತ್ತ ಮೊರೆವುದು, | ಇತ್ತ ಬರುವುದು, |
ಮತ್ತೆ ಹಾವು ಹೂವಿಗೆ; ||
ಸುತ್ತ ಅಲೆಯದೆ, | ಹೊತ್ತು ಕಳೆಯದೆ, |
ಎತ್ತಿಯೊಯ್ದುದು ಹನಿಯನು.

|| ೪ ||

ಅಂದು ಜೈತ್ರವು | ಬರೆ ವಿಚಿತ್ರವು. |
ಒಂದೆ ಹನಿ ಹನಿಯಾದರೂ ||
ಹಿಂದು ನೋಡದೆ, | ಹುಳುಗಳಾಡದೆ, |
ತಂದು ಮಧು ಕೂಡಿಸುವವು.

|| ೫ ||

2*

ಬಡನೆ ಕೆಲಸದೆ | ನಾನು ಅಲಸದೆ, |
ನೆಡುವೆ ನನ್ನೀ ಮನವನು; ||
ಹುಡುಕಿಯೆಲ್ಲವ, | ಸವಿಯ ಬೆಲ್ಲವ |
ವಡೆವೆ ತುಂಬಿಯ ಹಾಗೆಯೇ.

|| ೬ ||
(ಕವಿತೆಪ್ಪು.)

9. ಎಂಟು ಬೇಡರು.

(ಚೌಪದಿ.)

ಮಗುವೆ, ನಿನ್ನಯ ಮೈಗೆ ಗುರಿಯೆಟ್ಟು ಹೊಡೆವಾ |
ಬಗೆಬಗೆಯ ಬೇಡರಿಂದಲಿ ದೂರವಾಗು.

|| ಪಲ್ಲ ||

ಹೊತ್ತನ್ನು ತಿಂಬ ಸೋಮಾರಿತನ ಬೇಡ! |
ಮತ್ತು ಹಿಡಿಸುತ ಮೈಕೊಲುವ ಕಳ್ಳ ಬೇಡ! ||
ಕತ್ತುಕೊಯ್ಯರ ಕೂಡೆ ನಂಟುತನ ಬೇಡ! |
ಉತ್ತಮೋತ್ತಮರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಹಗೆ ಬೇಡ!

|| ೧ ||

ಎತ್ತಿದ್ದ ಸಾಲವನು ಕೊಡದ ಮನ ಬೇಡ! |
ವಿತ್ತವಸ್ತುವ ನುಂಗುವಾ ಮೋಸ ಬೇಡ! ||
ಚಿತ್ತವನು ಕೆಡಿಸ ಹೊಟ್ಟಿಯಕಿಚ್ಚು ಬೇಡ! |
ಮತ್ತೆ ಪಾಪವ ತರುವ ಕೆಡುಗೆಲಸ ಬೇಡ!

|| ೨ ||

10. ಹೊಗೆಯ ಗಾಡಿ.

(ಚೌಪದಿ.)

ನೊಗವನೆತ್ತಿನ ಕೊರಲೊಳೆಡುವ ಪಾಡಿಲ್ಲ, |
ಬಿಗಿದ ಕುದುರೆಯ ಹೂಡುವಾಯಾಸವಿಲ್ಲ, ||
ಮಿಗಿ ಕಾದ ನೀರ ಹಬೆಯಿಂದ ಬಲು ಬೇಗ |
ಹೊಗೆಯ ಗಾಡಿಯು ನೋಡು ಹೋಗುತ್ತಿಹುದೀಗ.

|| ೧ ||

ಸೋಲಿವುದು ಗಾಳಿಯನು ಬಹು ವೇಗದಿಂದ; |
ಮೇಲೆ ಹೊಗೆಯುಗುಳುತ್ತಿಹುದೀ ಕೊಳವೆಯಿಂದ; ||
ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೊರಟು, ಕಂಬಿಗಳ |
ಮೇಲೆ ಹರಿದೈದುವುದು ದೂರ ದೂರಗಳ.

|| ೨ ||

ದಾರಿಯಲಿ ಕಳ್ಳಕಾಕರ ಭೀತಿಯಿಲ್ಲ, |
ವಿಾರಿ ಬಹು ಮಳೆಬಿಸಿಲುಗಳ ಬಾಧೆಯಿಲ್ಲ, ||
ದೂರ ದೇಶದ ಬೆಳಸನೊಯ್ದು ತರಬಹುದು, |
ಯಾರಿಗಿದರುಪಯೋಗಗಳ ಹೊಗಳಲಹುದು?

|| ೩ ||

11. ದುರ್ನೀತಿಯೇ ಹೊಲಿತನ.

(ರಾಗ ಮುಖಾರಿ, ಝಂಪೆತಾಳ.)

ಹೊರಗೆಹನೆ ಹೊಲೆಯ ಊರೊಳಗಿಲ್ಲವೇ? |
ದೇವರ ಸ್ಮರಣೆಯನು ಬಲ್ಲವರು ಪೇಳಿ!

|| ಪಲ್ಲ ||

ಕೊಂಡ ಸಾಲಗಳನ್ನು ಹರಿಸದಾತನೆ ಹೊಲೆಯ. |
ಲಂಡತನದಲಿ ನಡೆವ ಭಂಡ ಹೊಲೆಯ. ||
ಉಂಡ ಮನೆಗೆರಡನ್ನು ಬಗೆವಾತನೇ ಹೊಲೆಯ. |
ಹೆಂಡತಿಯ ಇಚ್ಛೆಯವ ಹೇಡಿ ಹೊಲೆಯ.

|| ೧ ||

ಇದ್ದಾಗ ದಾನಧರ್ಮವ ಮಾಡದವ ಹೊಲೆಯ. |
ಮದ್ದಿಕ್ಕೆ ಕೊಲ್ಲುವವ ಮಾರಿ ಹೊಲೆಯ. ||
ಬದ್ಧವಾಗಿಹ ನಯದ ನುಡಿಯಿಲ್ಲದವ ಹೊಲೆಯ. |
ಶುದ್ಧ ತಾನೆಂಬಾತ ಶುಂಠ ಹೊಲೆಯ.

|| ೨ ||

ಆಸೆ ಮಾತನು ಕೊಟ್ಟು, ಬಾಸೆ ತಪ್ಪುವ ಹೊಲೆಯ. |
ಈಸು ಉಪಕಾರಗಳ ಮಾಡದವ ಹೊಲೆಯ. ||

ಮೋಸದಲಿ ಮುನಿದು ಮನುಜನ ಕಡಿಸುವವ ಹೊಲೆಯೆ. |
ಹುಸಿಯ ಬೊಗಳುವನೊಬ್ಬ ಹುಚ್ಚ ಹೊಲೆಯೆ. || ೩ ||
(ಕನಕ ದಾಸ.)

12. ಬಿದಿರು.

ಚದುರನೆ ಬಿದಿರನಾದೆ | ನಿನ್ನ |
ಚದುರಂಗನ ಮುದದಿಂದಲಿ ಸಾಕಿದ ಗಿಳಿಯೇ || ಪಲ್ಲ ||
ಹುಟ್ಟಿ ಹುಟ್ಟಿ ಕಳೆಯಾದೆ, | ದಟ್ಟ ಬೆಳೆದು ಬಿದಿರನಾದೆ, ||
ಇಷ್ಟನಂಟರಿಗೆಲ್ಲ ಕಳೆ ಉಪ್ಪಿನ ಕಾಯಿಗಾದೆನು. || ೧ ||
ಗೂಡಿಗೆ ಗೂಡಾರನಾದೆ, | ಬೀಡಿಗೆ ಬೀಡಾರನಾದೆ, ||
ನಾಡಿನ ಮುದಿಯೆನ್ನನಿಗೊರುವ ಕೋಲಿಗಾದೆನು. || ೨ ||
ಕಲ್ಲಿಗೊಂದು ಬಿಲ್ಲಗಾದೆ, | ಬಿಲ್ಲಗೊಂದು ಅಂಡೆಗಾದೆ, ||
ಎಲ್ಲ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೊಂದು ಸಟ್ಟುಗ ಗೆರಟೆ ಕೋಲಿಗಾದೆನು. || ೩ ||
ಕಾಲಿಗೊಂದು ಏಣಿಗಾದೆ, | ಬೇಲಿಗೊಂದು ಮುಳ್ಳಿಗಾದೆ, ||
ಪಾಲಕಿಯ ರಾಯರಿಗೆ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೊಂಬಿಗಾದೆನು. || ೪ ||
ಬತ್ತ ಗೇರುವ ಗೆರಸಿಗಾದೆ, | ಬತ್ತ ಕಟ್ಟುವ ಕಡಿಕೆಗಾದೆ, ||
ಮತ್ತೆ ಮೆಳಸು ಕುತ್ತಿ ಕೊಯ್ದು ಪಂಚಕೂಟಿಗಾದೆನು. || ೫ ||
ಹಾಸುವ ಹಾಸಣಿಗೆಯಾದೆ, | ಬೀಸುವ ಬೀಸಣಿಗೆಯಾದೆ, ||
ದೇಶದ ರಾಯರಿಗೆ ದಂಡಿಗೆ ಕೋಲಿಗಾದೆನು. || ೬ ||
ನೀರಿನೊಳಗೆ ತೆವ್ವಕಾದೆ, | ನೀರ ದೋಣಿಗೆ ಜಳ್ಳಕಾದೆ, ||
ಸೇರಿ ಮರದ ಹಣ್ಣು ಕೊಯ್ಯಲು ಹೋಟಿಗಾದೆನು. || ೭ ||

ಸೂಜಿಯಾದೆ ಗೊರಬೆ ಕುತ್ತಲು, | ಬಾಜಿಗಳಿಗೆ ತಳ್ಳಿಯಾದೆ, ||
ಬಾಜಿಸೆ ನಾ ಕಡ್ಡಿಯಾದೆನು ಕತ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿಯಾದೆನು. || ೮ ||
ಮರಿಮಗು ಮಲಗುವ ತೊಟ್ಟಿಗಾದೆ | ಮರಣಕಾಲದಿ ಹೊರಲಿಕ್ಕಾದೆ ||
ಅರುವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಂದು ಸಾರಿ ಅಕ್ಕಿಗಾದೆನು. || ೯ ||

ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಈ ವಿಭಾಗದಿಂದ (ಹಳೆಯ ಹಾಡು.)

ಹೊರಗೆ ಒಯ್ಯತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ

13. ಅನ್ನದಾನ.

(ತ್ರಿಪದಿ.)

ಅನ್ನದಾನಕ್ಕಿಂತ ಇನ್ನು ದಾನಗಳೆಲ್ಲ, |
ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಮೇಲು ಇನ್ನೆಲ್ಲ-ಲೋಕಕ್ಕೆ |
ಅನ್ನವೇ ಪ್ರಾಣ. ಸರ್ವಜ್ಞ. || ೧ ||
ಅನ್ನವಾ ಇಕ್ಕುವವ ಚೆನ್ನ ಜಾತಿಯು ತಾನೆ, |
ಅನ್ನವನು ಇಕ್ಕದೆ ಉಣ್ಣುತಿಪ್ಪಾ ಜಾತಿ |
ಕುನ್ನಿಯಾ ಕಡೆಯು. ಸರ್ವಜ್ಞ. || ೨ ||
ಹಸನಾಗಿ ಬದುಕುವರೆ, ಕುಶಲನೆಂದೆನಿಸುವರೆ, |
ಪಶುಪತಿಯ ಪದವ ಪಡೆಯುವರೆ, ಹಸಿದರ್ಗೆ |
ಅಶನವನು ಇಕ್ಕು. ಸರ್ವಜ್ಞ. || ೩ ||
ಇಕ್ಕಿದಾತನು ಉಂಡು ನಕ್ಕು ಸ್ವರ್ಗಕೆ ಹೋದ, |
ಇಕ್ಕದವ ಹೋದ ನರಕಕ್ಕೆ-ಲೋಕದಲಿ |
ಇಕ್ಕಲೇ ಬೇಕು. ಸರ್ವಜ್ಞ. || ೪ ||
ಅನ್ನವನು ನೀಡುವುದು, ನನ್ನಿಯನು ನುಡಿಯುವುದು, |
ತನ್ನಂತೆ ಪರರನೆಯುವುದು-ಸ್ವರ್ಗ ತಾ |
ಬಿನ್ನಾಣವಲ್ಲ? ಸರ್ವಜ್ಞ. || ೫ ||

ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಗುರುತು ಹಾಕತಕ್ಕದ್ದಿಲ್ಲ

ಪುಸ್ತಕ ಸಂಶೋಧನ ವಿಭಾಗ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಕೆಂಗಳೂರು-೧

14. ಸಾಲ.

(ತ್ರಿಪದಿ.)

ಸಾಲವನು ಕೊಂಬಾಗ ಹಾಲೋಗರುಂಡಂತೆ. |
ಸಾಲಿಗರು ಬಂದು ಎಳೆವಾಗ, ಕಿಬ್ಬದಿಯ |
ಕೀಲು ಮುರಿದಂತೆ. ಸರ್ವಜ್ಞ. || ೧ ||

ಕಳ್ಳಕಳ್ಳಗೆ ನಂಟು, ಸುಳ್ಳು ಸಾಲಕೆ ನಂಟು, |
ಮುಳ್ಳು ಜಾಲಿಯ ಮರಕೆ ನಂಟು, ಸಾಲವನು |
ಕೊಳ್ಳಬೇಡೆಂದ. ಸರ್ವಜ್ಞ. || ೨ ||

ಸಾಲ ಕೆಲಸಕೆ ಹೊಲ್ಲ; ಸಾಲ ಗೆಳೆಯಗೆ ಹೊಲ್ಲ; |
ಸಾಲ ಬಡವನ ಸುಖಕೆ ಹೊಲ್ಲ, ಸಾಲದಾ |
ಗೋಳಾಟ ಬೇಡೆ. ಸರ್ವಜ್ಞ. || ೩ ||

ಬೆಂಡು ತಾ ಮುಳುಗಿದರು, ಗುಂಡೆದ್ದು ತೇಲಿದರು, |
ಬಂಡಿಯಾ ನೊಗವು ವುಗುಚಿದರು, ಸಾಲಿಗನು |
ಕೊಂಡದ್ದು ಕೊಡನು. ಸರ್ವಜ್ಞ. || ೪ ||

ಇತ್ತುದನು ಈಯದನ ಮೃತ್ಯುವಲ್ಲದೆ ಬಿಡದು; |
ಹತ್ತಿದ್ದ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ತೊಲಗುವಳು; ಇತ್ತವನ |
ತೊತ್ತಿನಾ ಮಗನು. ಸರ್ವಜ್ಞ. || ೫ ||

(ಸರ್ವಜ್ಞ ಕವಿ.)

15. ಗೋವು.

ಇಟ್ಟರೆ ಸೆಗಣಿಯಾದೆ; ತಟ್ಟಿದರೆ ಕುರುಳಾದೆ; |
ಸುಟ್ಟರೆ ನೊಸಲಿಗೆ ವಿಭೂತಿಯಾದೆ; ||

ತಟ್ಟಿದೇ ಹಾಕಿದರೆ ಮೇಲು ಗೊಬ್ಬರವಾದೆ; |
ನೀನಾರಿಗಾದೆಯೋ ಎಲೆ ಮಾನವಾ, ಹರಿ ಹರೀ ಗೋವು ನಾನು. || ೧ ||
ಹಾಲಾದೆ ಕರೆದರೆ; ಮೊಸರಾದೆ ಹೆತ್ತರೆ; |
ಮೇಲು ಕೆನೆಗೆಡೆದರೆ ಬೆಣ್ಣೆಯಾದೆ; ||
ಮೇಲಾದ ತುಪ್ಪವು ನಾನಾದೆ ಕಾಸಿದರೆ; |
ನೀನಾರಿಗಾದೆಯೋ ಎಲೆ ಮಾನವಾ, ಹರಿ ಹರೀ ಗೋವು ನಾನು. || ೨ ||
ಉಳುವೆ ನಾ ಭೂಮಿಯನು, ಹೊರುವೆ ನಾ ಹೇರನ್ನು, |
ತುಳಿದು ಕಡ್ಡಿಯ ಕಾಳ ವಿಂಗಡಿಸುವೆ, ||
ಕಳಪೆಯಾಗಿಹ ನೆಲವ ನಗುವ ತೋಪನು ಮಾಳ್ವೆ, |
ನೀನಾರಿಗಾದೆಯೋ ಎಲೆ ಮಾನವಾ, ಹರಿ ಹರೀ ಗೋವು ನಾನು. || ೩ ||
ಹಾಯೆ ಹರಿಗೋಲಾದೆ, ರಾಯಭೇರಿಗೆಯಾದೆ, |
ರಾಯರಾ ಕಾಲಿಗೆ ಮುಳ್ಳೊತ್ತುವಾದೆ, ||
ಆಯವನರಿತು ಹೊಡೆಯೆ ಮಧುರಗಾನಕ್ಕಾದೆ, |
ನೀನಾರಿಗಾದೆಯೋ ಎಲೆ ಮಾನವಾ, ಹರಿ ಹರೀ ಗೋವು ನಾನು. || ೪ ||
ಹಾದಿ ಬೀದಿಯಲಿರುವ ಕಸದ ಹುಲ್ಲನು ಹುಡುಕಿ, |
ಮೇದು ಮನೆಗೈದಿ ನಾನಮೃತವೇವೆ; ||
ಅದನುಂಡು ನನಗೆರಡ ಬಗೆವ ಮಾನವ ಹೇಳು |
ನೀನಾರಿಗಾದೆಯೋ ಎಲೆ ಮಾನವಾ, ಹರಿ ಹರೀ ಗೋವು ನಾನು. || ೫ ||

(ಹಳೆಯ ಹಾಡು.)

16. ಗುರುವಿನ ಮಹತ್ವ.

(ತ್ರಿಪದಿ.)

ಗುರುವ ನಿಂದಿಸ ಬೇಡ! ಪರರನಣಕಿಸ ಬೇಡ! |
ಬರುವವರ ಕೂಡೆ ಹಗೆ ಬೇಡ! ಬಂಗಾರ |
ಎರವು ತರಬೇಡ! ಸರ್ವಜ್ಞ. || ೧ ||

ಗುರುವು ಇಲ್ಲದ ಮಠವು, ಹಿರಿಯರಿಲ್ಲದ ಮನೆಯು, |
ಅರಸಿಲ್ಲದೊರು—ಇವು ಮೂರು ನುಲಿ ಬಿಂದ |
ಹೊರಸಿನಂತಕ್ಕು. ಸರ್ವಜ್ಞ. || ೨ ||

ಮೊಸರು ಕಡೆಯಲು ಬಿಣ್ಣೆ ಒಸರಿ ಬರುವಂದದಲಿ, |
ಹಸನುಳ್ಳ ಗುರುವಿನುಪದೇಶದಲಿ ಮೋಕ್ಷ |
ವಶವರ್ತಿಯಹುದು. ಸರ್ವಜ್ಞ. || ೩ ||

(ಸರ್ವಜ್ಞ ಕವಿ.)

17. ಉದ್ಯಮ.

(ಚೌಪದಿ.)

ಬಿಡಬೇಡ! ಕಬ್ಬಿಣದ ಮೊಳೆಯನ್ನು ಜಡಿಯೈ! |
ಬಿಡಬೇಡ! ಆನೆಯಾ ತಲೆಗೊಂದು ಹೊಡಿಯೈ! ||
ಬಿಡಬೇಡ! ಬಲದಿಂದ ಕಬ್ಬಿಣವ ಹಿಡಿಯೈ! |
ಬಿಡಬೇಡ! ಕಾದಿರಲು ಸಲೆ ಸಾಗ ಬಡಿಯೈ! || ೧ ||

ಕೊಟ್ಟು ಮನವನು ಕೆಲಸ ಮಾಡು ಸರಿಯಾಗಿ. |
ಮಟ್ಟಮೊದಲೇರಬೇಕೆಲೊ ತುದಿಗೆ ಹೋಗಿ. ||
ಕಟ್ಟಿ ಕೈಗಳ ಮೇಲೆ ನೋಡುವವ ಹೇಗೆ |
ಮುಟ್ಟುವನು ಬೆಟ್ಟದಡಿಯಿಂದದರ ಮೇಗೆ? || ೨ ||

ಎಡವಿದರು, ತಡವಿದರು, ಮನಗುಂದ ಬೇಡ! |
ಬಿಡುವುದೇ ಬಲೆ ಹೆಣೆವ ಯತ್ನವನು ಜೀಡ? ||
ತಡೆದುಹೋಗದೆ ಬಿದ್ದು ಮಲಗುವವ ಮೂಢ. |
ಇಡು ಹೆಜ್ಜೆ, ನಡೆ ಮುಂದೆ, ನೆಲೆ ಸೇರು ಗಾಢ. || ೩ ||

(ಕವಿತಜ್ಞ.)

18. ಗೋವಿನ ಕಥೆ.

ಧರಣಿಮಂಡಲ ಮಧ್ಯದೊಳಗೆ | ಮೆರೆಯುತಿಹ ಕರ್ನಾಟ ದೇಶದಿ |
ಇರುತ್ತಿರುವ ಕಾಳಿಂಗಗೊಲ್ಲನ | ಪರಿಯಸಿಂತು ಹೇಳುವೆ? || ೧ ||

ಉದಯಕಾಲದೊಳೆದ್ದು ಗಾಡನು, | ನದಿಯ ಸ್ನಾನವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, |
ಮುದದಿ ತಿಲಕವ ಹಣೆಯೊಳೆಟ್ಟು, | ಚದುರ ಶಿಖಿಯನು ಹಾಕಿದಾ. || ೨ ||

ಎಳೆಯ ಮಾವಿನ ಮರದ ಕೆಳಗೆ | ಕೊಳಲನೊಡುತ ಗೊಲ್ಲ ಗಾಡನು |
ಬಳಸಿ ನಿಂದಿಹ ದನಗಳನ್ನು | ಬಳಿಗೆ ಕರೆದನು ಹರುಷದಿ. || ೩ ||

ಗೊಲ್ಲ ಕರೆದ ಧ್ವನಿಯ ಕೇಳಿ, | ಎಲ್ಲ ಹಸುಗಳು ಬಂದು ನಿಂತು, |
ಚೆಲ್ಲಿ ಸೂಸಿ ಹಾಲ ಕರೆಯಲು, | ಅಲ್ಲಿ ತುಂಬಿತು ಬಿಂದಿಗೆ. || ೪ ||

ಹಬ್ಬಿದಾ ಮಲೆ ಮಧ್ಯದೊಳಗೆ | ಅಭುತನು ಎಂದೆಂಬ ವ್ಯಾಘ್ರನು |
ಅಬ್ಬರಿಸಿ ಹಸಿ ಹಸಿದು ಬೆಟ್ಟದ | ಕಿಬ್ಬಿಯಲಿ ತಾಸಿದ್ದನು. || ೫ ||

ಸಿಡಿದು ರೋಷದಿ ಮೊರೆಯುತಾ ಹುಲಿ | ಗುಡುಗುಡಿಸಿ ಭೋರಿಡುತ ಭರದಲಿ, |
ತುಡುಕಲೆರಗಿದ ರಭಸಕಂಚಿ, | ಓಡಿಹೋದುವು ದನಗಳು. || ೬ ||

ಪುಣ್ಯಕೋಟಿ ಎಂಬ ದನವು | ತನ್ನ ಕಂದನ ನೆನೆದುಕೊಂಡು, |
ಮುನ್ನ ಹಾಲನು ಕೊಡುವೆನೆನ್ನುತ | ಚೆನ್ನನೆ ತಾ ಬರುತ್ತಿರೆ— || ೭ ||

“ಇಂದೆನಗೆ ಆಹಾರ ಸಿಕ್ಕಿತು” | ಎಂದು ಬೇಗನೆ ಹಾರಿ ಮುಂದಕೆ |
ಬಂದು ಬಳಸಿ ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿ | ನಿಂದನಾ ಹುಲಿರಾಯನು. || ೮ ||

“ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ ನಿನ್ನನೀಗಲೆ | ಬೀಳ ಹೊಯ್ಯನು; ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟಿಯ |
ಸೀಳಿ ಬಿಸುಡುವೆ” ಎಂದು ಕೋಪದಿ | ಖೂಳ ವ್ಯಾಘ್ರನು ಕೂಗಲು— || ೯ ||

“ಬಂದು ಬಿನ್ನಹ, ಹುಲಿಯೆ, ಕೇಳು! | ಕಂದನಿರುವನು ದೊಡ್ಡಿಯೊಳಗೆ; |
ಬಂದು ನಿಮಿಷದಿ ಮೊಲೆಯ ಕೊಟ್ಟು, | ಬಂದು ಸೇರುವೆನಿಲ್ಲಿಗೆ.” || ೧೦ ||

“ಹಸಿದ ವೇಳೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದೊಡವೆಯ | ವಶವ ಮಾಡದೆ ಬಿಡಲು, ನೀನು |
ನುಸುಳಿಹೋಗುವೆ, ಮತ್ತೆ ಬರುವೆಯಾ? | ಹುಸಿಯನಾಡುವೆ” ಎಂದಿತು. || ೧೧ ||

“ಸತ್ಯವೆಂಬುದೆ ತಾಯಿತಂದೆ; | ಸತ್ಯವೆಂಬುದೆ ಬಂಧುಬಳಗವು; |
ಸತ್ಯವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಿ ನಡೆದರೆ, | ಮೆಚ್ಚನಾ ಜಗದೀಶನು.” || ೧೨ ||

ಕೊಂದು ತಿನ್ನುವೆನೆಂಬ ಹುಲಿಗೆ | ಚಂದದಿಂದಲಿ ಭಾಷೆ ಇತ್ತು |
“ಕಂದ ನಿನ್ನನು ನೋಡಿ ಹೋಗುವೆ” | ಎಂದು ಬಂದೆನು ದೊಡ್ಡಿಗೆ. || ೧೩ ||

“ಅಮ್ಮ, ನೀನು ಸಾಯಲೇಕೆ? | ನಮ್ಮ ತಬ್ಬಲಿ ಮಾಡಲೇಕೆ? |
ಸುಮ್ಮನಿಲ್ಲಿಯೆ ನಿಲ್ಲು” ಎಂದು | ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಕರು ಹೇಳಲು— || ೧೪ ||

“ಕೊಟ್ಟ ಭಾಷೆಗೆ ತಪ್ಪಲಾರೆನು, | ಕೆಟ್ಟ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಲಾರೆನು. |
ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದಲಿ ಪೋಪೆನೆಲ್ಲಿಗೆ | ಕಟ್ಟಕಡೆಗದು ಖಂಡಿತ.” || ೧೫ ||

“ಯಾರ ಮೊಲೆಯನು ಕುಡಿಯಲಮ್ಮ? | ಯಾರ ಸೇರಿ ಬದುಕಲಮ್ಮ? |
ಯಾರ ಬಳಿಯಲಿ ಮಲಗಲಮ್ಮ? | ಯಾರು ನನಗೆ ಹಿತವರು?” || ೧೬ ||

“ಅಮ್ಮಗಳಿರ! ಅಕ್ಕಗಳಿರ! | ನಮ್ಮ ತಾಯೊಡಹುಟ್ಟುಗಳಿರ! |
ನಿಮ್ಮ ಕಂದನೆಂದು ಕಾಣಿರಿ | ತಬ್ಬಲಿಯನೀ ಕರುವನು!” || ೧೭ ||

“ಮುಂದೆ ಹೋದರೆ ಹಾಯಬೇಡಿರಿ! | ಹಿಂದೆ ಬಂದರೆ ಒದೆಯಬೇಡಿರಿ! |
ಕಂದ ನಿಮ್ಮವನೆಂದು ಕಾಣಿರಿ | ತಬ್ಬಲಿಯನೀ ಕರುವನು!” || ೧೮ ||

“ಕಟ್ಟಕಡೆಯಲಿ ಮೇಯಬೇಡ! | ಬೆಟ್ಟದೊತ್ತಿಗೆ ಹೋಗಬೇಡ! |
ಕೆಟ್ಟ ವ್ಯಾಘ್ರನು ಹೊಂಚುತಿರುವನು, | ನಟ್ಟನಡುವಿರು ಕಂದನೆ.” || ೧೯ ||

“ತಬ್ಬಲಿಯು ನೀನಾದೆ, ಮಗನೆ! | ಹೆಬ್ಬಲಿಯ ಬಾಯನ್ನು ಹೊಗುವೆನು! |
ಇಬ್ಬರಾ ಋಣ ತೀರಿತೆಂದು” | ತಬ್ಬಿಕೊಂಡಿತು ಕಂದನಾ. || ೨೦ ||

ಗೋವು ಕರುವನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದು, | ಸಾವಕಾಶವ ಮಾಡದಂತೆ |
ಗವಿಯ ಬಾಗಿಲ ಸೇರಿ ನಿಂತು, | ತವಕದಲಿ ಹುಲಿಗೊಂದಿತು— || ೨೧ ||

“ಕಂಡವಿದಕೋ! ಮಾಂಸವಿದಕೋ! | ಗುಂಡಿಗೆಯ ಬಿಸಿ ರಕ್ತವಿದಕೋ! |
ಚಂಡ ವ್ಯಾಘ್ರನೆ, ನೀನಿದೆಲ್ಲವ | ಉಂಡು ಸಂತಸದಿಂದಿರು.” || ೨೨ ||

ಪುಣ್ಯಕೋಟಿಯ ಮಾತ ಕೇಳಿ, | ಕಣ್ಣಿನೊಳಗೆ ನೀರ ಸುರಿಸುತ, |
ಕನ್ನೆ ಇವಳನು ಕೊಂದು ತಿಂದರೆ, | ನನ್ನ ಮೆಚ್ಚನು ದೇವನು. || ೨೩ ||

“ನನ್ನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದಳು ನೀನು | ನಿನ್ನ ಕೊಂದು ಏನ ವಡವೆನು?” |
ಎನ್ನುತಾ ಹುಲಿರಾಯನಾಗಲೆ | ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವ ಬಿಟ್ಟಿತು. || ೨೪ ||
(ಹಳೆಯ ಹಾಡು.)

19. ಹಾವಿನ ಹಾಡು.

(ರಗಳೆಯ ಪ್ರಭೇದ.)

ನಾಗರ ಹಾವೆ! ಹಾವೊಳು ಹೂವೆ! |
ಬಾಗಿಲ ಬಿಲದಲಿ ನಿನ್ನಯ ತಾವೆ? ||
ಕೈಗಳ ಮುಗಿವೆ, ಹಾಲನ್ನೀವೆ |
ಬಾ ಬಾ ಬಾ ಬಾ ಬಾ ಬಾ ಬಾ || ೧ ||

ಹಳದಿಯ ಹೆಡೆಯನು ಬಿಚ್ಚೋ ಬೇಗಾ! |
ಹೊಳಹಿನ ಹೊಂದಲೆ ತೂಗೋ, ನಾಗಾ! ||
ಕೊಳಲನ್ನೊದುವೆ ಲಾಲಿಸು ರಾಗಾ |
ನೀ ನೀ ನೀ ನೀ ನೀ ನೀ ನೀ ನೀ || ೨ ||

ಎಲೆ ನಾಗಣ್ಣ, ಹೇಳಲೊ ನಿನ್ನಾ |
ತಲೆಯಲಿ ರನ್ನವಿಹ ನಿಜವನ್ನಾ! ||
ಬಲು ಬಡವಗೆ ಕೊವ್ವರಿಗೆಯ ಚಿನ್ನಾ |
ತಾ ತಾ ತಾ ತಾ ತಾ ತಾ ತಾ || ೩ ||

ಬರಿಮೈ ತಣ್ಣಗೆ, ಮನದಲಿ ಬಿಸಿ ಹಗೆ, |
 ಎರಡೆಳೆ ನಾಲಗೆ ಇದ್ದರು ಸುಮ್ಮಗೆ. ||
 ಎರಗುವೆ ನಿನಗೆ, ಈಗಲೆ ಹೊರಗೆ |
 ಪೋ ಪೋ ಪೋ ಪೋ ಪೋ ಪೋ ಪೋ || ೪ ||
 (ಕವಿತೆಷು.)

20. ನಾಗಣ್ಣನ ಕನ್ನಡಕ.

(ಗೋವಿನ ಮಟ್ಟು.)

“ಓಡಿ ಬನ್ನಿರಿ! ಕೂಡಿ ಬನ್ನಿರಿ! | ನೋಡಿ ಬನ್ನಿರಿ! ಗೆಳೆಯರೇ! |
 ನೋಡಿ ನಮ್ಮಯ ಕನ್ನಡಕವನು! | ಹಾಡಿ ಹೊಗಳಿರಿ, ಗೆಳೆಯರೇ!” || ೧ ||

“ಊರುಗನ್ನಡಿ! ಉರುಟು ಕನ್ನಡಿ! | ದೂರ ನೋಟದ ಕನ್ನಡಿ! |
 ಓರೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ನೇರು ಕನ್ನಡಿ! | ಮೂರು ಚವುಲಕೆ ಕೊಡುವೆನು.” || ೨ ||

“ಹಸುರು ಹರಳೆದು! ಹೊಸತು ಹರಳೆದು! | ಕೊಸರು ಕಾಸಿಗೆ ಕೊಡುವೆನು, |
 ಬಿಸಿಲು ತಾಗದು, ಬೇನೆಯಾಗದು, | ಪಿಸರು ಬಾರದು ಕಣ್ಣಿಗೆ.” || ೩ ||

“ಬಿಳಿಯ ಕನ್ನಡಿ! ತಿಳಿಯ ಕನ್ನಡಿ! | ಕಳೆಯಬೇಡಿರಿ ಸಮಯವಾ, |
 ತುಳುವ ಜನಕೆದು ಭೂತ ಕನ್ನಡಿ! | ಬಲವ ಕೊಡುವುದು ಕಣ್ಣಿಗೆ!” || ೪ ||

“ಹಣ್ಣು ಮುದುಕಗೆ ಚಿಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ | ಕಣ್ಣು ಕೊಡುವಾ ಕನ್ನಡಿ! |
 ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಕನ್ನಡಕಗಳು | ಬಿಣ್ಣೆಯಂದದಿ ತಣ್ಣಗೆ.” || ೫ ||

“ಅರಸು ಮೂಗಿನಲೆದ್ದು ರಾಜ್ಯದ | ಪರಿಯ ನೋಡುವ ಕನ್ನಡಿ! |
 ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆಗೆ ನಿಮ್ಮನು | ದೊರೆಯಮಾಡುವ ಕನ್ನಡಿ!” || ೬ ||

“ಅರಹ ಓದದ ಪರಿಯ ಕಣ್ಣನು | ತೆರೆದು ಕಲಿಸುವುದೆಲ್ಲವಾ! |
 ಅರವು, ಕನ್ನಡದಿರವು, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ | ಅರಿವು ಬರುವುದು ನಿಮಿಷದಿ!” || ೭ ||

ಹೀಗೆ ಶ್ಯಾಮನು ಕೂಗಿ ಹೊಗಳುವ | ಸೋಗು ಮಾತನು ಕೇಳತಾ, |
 ನಾಗ ಗೌಡನು ತೂಗಿ ತಲೆಯನು, | ಮೇಗೆ ಬಂದನು ಅಂಗಡಿಗೆ. || ೮ ||

“ಒಳ್ಳೆ ಕನ್ನಡಿ ಬೇಕು, ರಾಯರೆ, | ಕೊಳ್ಳಿರೈ ಸರಿ ಬೆಲೆಯನು! |
 ಹಳ್ಳಿ ಗೌಡಗೆ ಕೊಡಲುಬಾರದು | ಸುಳ್ಳು ಕನ್ನಡಿ” ಎಂದನು. || ೯ ||

“ಆಗ ಶ್ಯಾಮನು ನಾಗ ಗೌಡನ | ಮೂಗಿಗೆಟ್ಟನು ಕನ್ನಡಿ; |
 ಕಾಗದಗಳನು ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು | ಹೇಗೆ ಕಾಂಬುದು?” ಎಂದನು. || ೧೦ ||

“ಆಗಲಾರದು ತಾಗಲಾರದು” | ನಾಗ ಗೌಡನು ನುಡಿದನು, |
 ಬೇಗ ತೆಗೆದನು ಬೇರೆ ಕನ್ನಡಿ | ಬಾಗಿಸಿಟ್ಟನು ಶ್ಯಾಮನು. || ೧೧ ||

“ತೋರಲಾರದು ಸೇರಲಾರದು; | ನೀರು ಹನಿವುದು ಕಣ್ಣಿಲಿ; |
 ಬೇರೆ ಕನ್ನಡಿ ಬೇಗನೇ ಕೊಡಿ, | ಜಾರಿ ಬೀಳ್ವುದು” ಎಂದನು. || ೧೨ ||

ಮೂರು ಕನ್ನಡಿ, ಆರು ಕನ್ನಡಿ, | ನೂರು ಕನ್ನಡಿ ತೋರಿದ |
 ಬಾರಿ ಬಾರಿಗು ಗೌಡನೆಂದನು | “ತೋರದೈ ಕನ್ನಡಿಗಳು.” || ೧೩ ||

ಅದನು ತೆಗೆದನು, ಇದನು ತೆಗೆದನು; | ಮುದುಕ ಗೌಡನ ಮೂಗಿನಾ |
 ತುದಿಯೊಳ್ಳಿಟ್ಟನು; ಒಡನೆ ಗೌಡನು | ಮೊದಲಿನಂತೆಯೆ ಎಂದನು. || ೧೪ ||

“ಅರಿಕೆ ಮಾಡುವೆ; ನಾಗ ಗೌಡರೆ, | ಧರಿಸಬಾರದು ಕೋಪವಾ; |
 ಸರಿಯ ಕನ್ನಡಿ ದೊರೆವುದಿಲ್ಲವು. | ಕುರುಡು ಉಂಟೆ ಕಣ್ಣಿಲಿ?” || ೧೫ ||

ಉರಿದು ಬಿದ್ದನು, ಗೌಡನೆದ್ದನು— | “ಹರಳು ಕಲ್ಲನು ಮಾರುವಾ |
 ಕುರುಡು ರಾಯರ ನೋಳ್ಳ ನಮ್ಮಯ | ಎರಡು ಕಣ್ಣುಳು ಸರಿಯೆವೆ.” || ೧೬ ||

ಸಿಟ್ಟು ನುಡಿಯನು ಕೇಳಿ ಶ್ಯಾಮನು, | ದಟ್ಟ ಹರಳುಗಳೆರಡನು |
 ಇಟ್ಟು ಗೌಡನ ಕಣ್ಣ ಮುಂಗಡೆ, | ಕೊಟ್ಟು ಕಾಗದ ಕೈಯಲಿ. || ೧೭ ||

ಗುಡ್ಡ ಕುಂಬಳದಂತೆ ಬರೆದಿಹ | ದೊಡ್ಡದಕ್ಕರ ವತ್ತವಾ |
 ಅಡ್ಡ ಹಿಡಿದನು— “ಓದಿ ಗೌಡರೆ | ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲದೆ” ಎಂದನು. || ೧೮ ||

“ಎಲೆಲೆ ರಾಯರೆ! ತೆಲುಗು ಕನ್ನಡ | ಕಲಿವ ಕನ್ನಡಿ ಬೇಕೆಲೈ! |
ಬೆಲೆಯ ಕೊಡುವೆನು; ಬೇಗ ತನ್ನಿರಿ | ಚೆಲುವ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕನ್ನಡಿ.” || ೧೯ ||

“ಓದುಬರಹಗಳೆಮಗೆ ತಿಳಿಯದು. | ಓದುಬರಹವ ತೋರುವಾ |
ಬೂದುಗನ್ನಡಿ ಬೇಕು; ರಾಯರೆ, | ಬೀದಿಗೆಸೆವುದು ಮಿಕ್ಕವಾ.” || ೨೦ ||

ಬರೆದ ಮಾತಿಗೆ ಮತ್ತೆ ರಾಯರು | “ಬರಹ ಕಲಿಸುವ ಕನ್ನಡಿ |
ಹರಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಲ್ಲ; ಗೌಡರೆ, | ತೆರಳಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಸಾಲಿಗೆ.” || ೨೧ ||

ಎಂದು ರಾಯರು ನಗುತ ಹೇಳಿದ | ರಂದು ಗೌಡನು ಸಾಲೆಯೊಳ್ |
ಚೆಂದ ಕನ್ನಡಿ ಯಾವುದೆನೆ ನಗು | ತೆಂದಠಾಗಲೆ ರಾಯರು. || ೨೨ ||

“ಅಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿ ದೊರೆವುದಿಲ್ಲವು; | ಅಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ದೊರೆವುದು, |
ಮೆಲ್ಲನಿದು ನೀ ಕಲಿತುಕೊಂಡರೆ, | ಎಲ್ಲ ತಾನೇ ಕಾಂಬುದು.” || ೨೩ ||

“ಹೀಗೆ ರಾಯರು ನುಡಿದ ಮಾತನು | ನಾಗ ಗೌಡನು ಕೇಳುತ್ತ, |
ಬೇಗ ತನ್ನಯ ಮಕ್ಕಳನು ಲೇ | ಸಾಗೆ ಕಳುಹಿದ ಸಾಲಿಗೆ.” || ೨೪ ||

(ಕವಿತೆ)

21. ರಂಗ ಸೆಟ್ಟಿ.

(ಗೋವು ಕಳೆಯ ಮಟ್ಟು.)

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪೇಟೆಯೊಳಗೆ | ಅಂಗಡಿಯನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದ ಕೋಮಟಿ |
ರಂಗ ಸೆಟ್ಟಿಯು ಕುದುರೆ ಹತ್ತಿದ | ಸಂಗತಿಯ ನೀಂ ಕೇಳ್ವುದು. || ೧ ||

ಸೆಟ್ಟಿ ಹೆಂಡತಿ ಒಂದು ದಿನದಲಿ | ಅಟ್ಟಹಾಸದಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದು, |
ಸೆಟ್ಟಿನಂಗಡಿಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕಾ | ಸೆಟ್ಟಿಯನು ಕುರಿತೆಂದಳು. || ೨ ||

“ಹಿಂದೆ ವರುಷದಿ ಮಾಡಿದಂತೆ | ಇಂದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಬ್ಬ ಮಾಡಲು |
ಮಂದಿ ಎಲ್ಲವು ತೆರಳುತ್ತಿರುವುದು | ಚೆಂದದಿಂದಲಿ ಬಿಟ್ಟುಕೆ.” || ೩ ||

“ಸುಬ್ಬ ನಾಗಿಯು ಪುಟ್ಟನೆರಸಿಯು, | ಗಟ್ಟಿವಾಗಿಹ ವೆಂಕಟಮ್ಮನು |
ಅಬ್ಬಿರಿಸುತಲಿ ನಾನು ತಾನೆಂ | ದುಬ್ಬಿಯೊಟಕೆ ಹೋದರು.” || ೪ ||

“ಹಿಡಿದು ನಿಮ್ಮಯ ಕೈಯನಿಂದಿಗೆ, | ಪಡೆದು ಕಾಣೆನು ಹಬ್ಬದೊಟವ; |
ಪೊಡವಿಯಲಿ ನಿಮ್ಮಂತೆ ಗಂಡರು | ಹುಡುಕಿ ನೋಡಲು ದೊರೆಯರು.” || ೫ ||

“ಇಂದಿಗಾದರು ನನ್ನ ಬಯಕೆಯ | ಹೊಂದಿಸಲೆ ಬೇಕೆಂದು ಬೇಡುವೆ; |
ಕಂದರೆಲ್ಲರ ಸಹಿತ ಸಡಗರ | ದಿಂದ ಬಿಟ್ಟುಕೆ ಹೋಗುವಾ.” || ೬ ||

“ಮೂರುವರೆ ಹರದಾರಿ ಇರುವಾ | ಏರು ಬೆಟ್ಟಕೆ ನಡೆಯಲಾರೆವು. |
ಮಿಾರಿ ಹೋದುದು ಹೊತ್ತು; ನಡೆಯಿರಿ | ಕೋರಿ ತನ್ನಿರಿ ಬಂಡಿಯು.” || ೭ ||

ಹೆಂಡತಿಯ ನುಡಿಗಳೇಳಿ ಹೆದರುತ, | ಬಂಡಿ ಬಾಡಿಗೆ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿ, |
ಕೊಂಡುಬಂದನು ಮನೆಗೆ ತವಕಡಿ | ಹಿಂಡಿಕ್ಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬೆವರನು. || ೮ ||

ಸೆಟ್ಟಿ ಹೆಂಗಳ ಬೊಜ್ಜುಮೈಗಳು | ಹೊಟ್ಟೆ ಡುಬ್ಬಾದೆಣುಗರೇಳ್ವರು |
ಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿದ ಮೂಟೆಯಿಂದಿ | ಕೃಟ್ಟು ತುಂಬಿತು ಬಂಡಿಯೊಳ್. || ೯ ||

ಕಡೆಗೆ ಸೆಟ್ಟಿಗೆ ಜಾಗವಿಲ್ಲದೆ | ಎಡಬಲಕ್ಕಿದಿರಾಗಿ ನೋಡಲು, |
ಮಡದಿ ಸನಿಹಕೆ ಕರೆದು ಗಂಡನ, | ನುಡಿದಳೇ ಪರಿ ಕಿವಿಯಲಿ— || ೧೦ ||

“ಉಮ್ಮಳವ ಪಡಬೇಡಿ, ಸೆಟ್ಟಿರೆ! | ಸುಮ್ಮನೇ ತಕೆ ಹೊತ್ತು ಕಳೆವಿರಿ? |
ನಮ್ಮ ಬಾವನ ಕುದುರೆ ಏರಿರಿ, | ನೆಮ್ಮದಿಯೊಳ್ಳೆತ್ತನ್ನಿರಿ.” || ೧೧ ||

ಬೀಳುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಮಡದಿಮಕ್ಕಳ | ಗೋಳನ್ನಿಟ್ಟನು ಸೆಟ್ಟಿ ಮನದಲಿ |
ವೇಳೆಯಲಿ ನಾಂ ಹೋಗದಿದ್ದರೆ, | ಕೂಳಿಗಿವ್ವುದು ಸೊನ್ನೆಯು. || ೧೨ ||

ಬೊಜ್ಜು ಹೊಟ್ಟೆಯ ರಂಗ ಸೆಟ್ಟಿಯು | ಸಜ್ಜುಗೈಯಲು ಪಯಣಕಾಗಿ, |
ಹಜ್ಜಿ ಮನೆಯೊಳಗಿಡಲು, ಕಂಡನು | ಮಜ್ಜಿಗೆಯ ಕೊಡನೊಂದನು. || ೧೩ ||

“ಮರೆತುಹೋದರು ಮಜ್ಜಿಗೆಯನು, | ಹೊರುವುದೆಂತೀ ಗಡಿಗಿಯನ್ನು? |
ತರದೆ ಹೋದರೆ, ಮನೆಯ ಹೆಂಗಸು | ತರಿದು ಜಿಡುವಳು” ಎಂದನು. || ೧೪ ||

ಹೆಗಲಿಗೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೊಡವನು, | ಮಿಗಿಲು ಪೀಡಿಸಿ ಕುದುರೆಯೊಡೆಯನ, |
ರಗಳೆ ಹೆಚ್ಚಳ ಮಾಡಿ ತುದಿಯಲಿ, | ಬಗೆದು ಹತ್ತಿದ ಕುದುರೆಯ. || ೧೫ ||

ಹುಟ್ಟಿದಾ ದಿನದಿಂದ ಕುದುರೆಯ | ಸೆಟ್ಟಿ ಕಾಣನು ಹತ್ತಿ ಓಡಿಸಿ, |
ಸೊಟ್ಟ ಪಟ್ಟನೆ ಹತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು, | ಕೆಟ್ಟ ಕುದುರೆಯು ನೂಕಿತು. || ೧೬ ||

ಒಡೆದುಹೋಯಿತು ಬಿದ್ದ ಏಟಿಗೆ | ಗಡಿಗೆ ಎಲ್ಲವು ಚೂರು ಚೂರು, |
ಸಿಡಿದು ಮಜ್ಜಿಗೆ ಇರದೆ ಸೆಟ್ಟಿಯ | ಒಡಲನೆಲ್ಲಾ ನನೆಸಿತು. || ೧೭ ||

ಮಿಂದು ಮಜ್ಜಿಗೆ ನೀರಿನೊಳಗೆ | ಮಂದಿಯೆಲ್ಲವು ನಗುತಲ್ಲಿದ್ದರು, |
ಹಿಂದು ತೆಗೆಯದೆ ಮರಳಿ ಹತ್ತಿದ | ಒಂದೆ ಹಟವನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾ. || ೧೮ ||

ಕುದುರೆ ಓಟವ ಓಡುತ್ತಿರಲು, | ಚದುರರೆಲ್ಲರು ಗುಂಪು ಕೂಡಿ, |
“ಇದಕೊ ಜೂಜೋಡುವನು ಕೋಮಟಿ | ಹದನ ನೋಡಿರಿ” ಎಂದರು. || ೧೯ ||

“ನೂರು ಹೊನ್ನಿನ ಪಂತವಂತೆ! | ಬೇರೆ ಹಲವರು ಹೊರಬರಂತೆ! |
ವಿಾರಿ ಹೋಹುದು ಹೊತ್ತು ಬನ್ನಿರಿ! | ಸಾರಿ ನೋಡುವ ಜೂಜನು.” || ೨೦ ||

“ಮೆತ್ತಮೆತ್ತಗೆ! ನಿಲ್ಲು ನಿಲ್ಲೆಲೆ! | ಸತ್ತೆ ಸತ್ತೆನು!” ಎಂದು ಬಗೆಬಗೆ |
ಅತ್ತು ಬೇಡಿದರೇನು ನಿಲುವುದೆ | ಕತ್ತೆಯಂತಹ ಕುದುರೆಯು? || ೨೧ ||

ನಿಲದ ಮೇಲ್ಗಡೆ ದೂಳು ಎದ್ದಿತು, | ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಬಟ್ಟೆ ಬರೆಗಳು |
ಇಳಿದು ಹಾದಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುವು, | ಉಳಿದು ನಿಂತವು ದೂರದ. || ೨೨ ||

ದಾರಿಹೋಕರು ದೂರ ಸರಿದರು, | ಊರ ನಾಯಿಯು ಚೀರಿ ಬಗುಳಿತು, |
ವಿಾರಿ ಓಡಿತು ಕುದುರೆ ಹೆದರುತೆ | ಎರು ಬೆಟ್ಟದ ಹಾದಿಗೆ. || ೨೩ ||

ಬೆಟ್ಟದಾಚೆಗೆ ಬೇವು ಹಳ್ಳಿಯು | ಹುಟ್ಟಿದೂರಾಗಿದ್ದು ಕುದುರೆಗೆ, |
ನಟ್ಟು ಮನ ಆ ಹಳ್ಳಿಗೆಯು ಹೊರ | ವಟ್ಟು ಹೋದುದು ಕೇಳದೆ. || ೨೪ ||

ಹಳ್ಳಿ ಗೌಡನು ಬಂದು ಕಂಡು | ಒಳ್ಳೆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನುಡಿದನು— |
“ಬಲ್ಲವರೆ, ನೀವೇನು ಹೊತ್ತಿನೊ | ಇಲ್ಲಿಗೇತಕೆ ಬಂದಿರಿ?” || ೨೫ ||

“ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಬಟ್ಟೆ ಎಲ್ಲಿ? | ಬಳಲಿ ಬೆಂಡಾಗಿರುವಿರೇತಕೆ? |
ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿರಿ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಯುತ | ಒಲಿದು ನನ್ನೊಳು ಸುದ್ದಿಯಾ.” || ೨೬ ||

“ಕುದುರೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವೆನೆಂದಿತು, | ಅದುವೆ ಕಾರಣ ನಾನು ಬಂದುದು, |
ಹೊದಿದ ಬಟ್ಟೆಯು ಹಾದಿಯೊಳಗಿದೆ, | ಇದುವೆ ನನ್ನಯ ಸುದ್ದಿಯು.” || ೨೭ ||

“ಆಗಲಾರದು ಇಲ್ಲಿ ಉಂಬುದು, | ಹೋಗಿ ಉಣ್ಣುವೆ ಹಬ್ಬದೊಟವ; |
ಬೇಗ ರುಮ್ಮಾಲನ್ನು ತಂದರೆ, | ಸಾಗಿ ಹೋಗುವೆ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ.” || ೨೮ ||

ಬೇಡಿಕೊಂಡುದು ಸುಮ್ಮನಾದುದು, | ಹೇಡಿ ಕತ್ತೆಯ ಕೂಗಿಗಂಜುತ |
ಓಡಿತೋಟವ ಕುದುರೆ, ಸೆಟ್ಟಿಯ | ಪಾಡು ನಗೆಗೇಡಾಯಿತು. || ೨೯ ||

ಬೆಟ್ಟದೊತ್ತಿಗೆ ನಿಂತು ಗಂಡನು | ಪಟ್ಟ ಬವಣಿಯ ನೋಡಿ, ಮರುಕದಿ |
ಸೆಟ್ಟಿ ಹೆಂಡತಿ ಹೊನ್ನು ಎದನು | ಕೊಟ್ಟು ಆಳಿಗೆ ನುಡಿದಳು— || ೩೦ ||

“ಮುಗಿವೆ ನಿನಗಾಂ ಕೈಗಳಿಂದಲಿ! | ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೇ ಹೊನ್ನು ನಿನ್ನದು! |
ಮಿಗಿಲು ಪುಣ್ಯವು ನಿನಗೆ ಬರುವುದು! | ಬಿಗಿದು ಹಿಡಿದರೆ ಕುದುರೆಯು.” || ೩೧ ||

ಆಳು ಹೊನ್ನಿಗೆ ಆಸೆ ಬಿದ್ದು, | ನೀಳು ಹಾದಿಯೊಳೆಡೆಗಟ್ಟಲು, |
ಹಾಳು ಕುದುರೆಯು ಒದ್ದು ಆಳನು, | ಬೀಳಹಾಕುತ ಓಡಿತು. || ೩೨ ||

ಮುಂದೆ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಸೆಟ್ಟಿಯು | ಹಿಂದೆ ಮಡದಿಯು, ಆಳು, ಮಕ್ಕಳು |
ಸಂದಣಿಸಿ ಓಡುತ್ತ ಬರುವುದ | ರಿಂದ ದಾರಿಗರೆಂದರು— || ೩೩ ||

“ನಿಲ್ಲು ನಿಲ್ಲೆಲೆ! ಕಳ್ಳ ಕೊರವನೆ! | ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗುವೆ? ಹಿಡಿದು ಸೆರೆಮನೆ |
ಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಸದಿರವು” ನೀನೆ | ಲೈಲಿ ಹೋದರು ಬಿಡದೆಯೆ. || ೩೪ ||

ದಾರಿಗರ ನುಡಿ ಲೆಕ್ಕಮಾಡದೆ, | ವಿಾರಿ ಅವರುಗಳೆಲ್ಲರನ್ನು, |
ಊರ ಹಾದಿಯ ಹಿಡಿದು ಸಾಗುತೆ, | ಸೇರಿ ತಲುಪಿತು ಮನೆಯನು. || ೩೫ ||

ಹೀಗೆ ಪಂತವ ಗೆದ್ದು ಸೆಟ್ಟಿಯು, | ಹೋಗಿ ತನ್ನಯ ಮನೆಯ ಸೇರಿ, |
ಬಾಗಿಲುಗಳೆಲ್ಲವನು ಮುಚ್ಚುತ, | ಮೂಗನಂದದೆ ಮಲಗಿದ. || ೩೬ ||

ಹಗಲು ತೀರಲು ಬಂದು ಹೆಂಡತಿ | ದಿಗಿಲು ಪಡುತ್ತಿಹ ಗಂಡನನ್ನು |
ಮಿಗಿಲು ಉಪಚರಿಸಿದಳು. ಇಲ್ಲಿಗೆ | ಮುಗಿದುದೆನ್ನೇ ಹೇಳಿಕೆ. || ೩೭ ||
ದೊರೆಯು ಎಂದಿಗು ಸೀಮೆಯಾಳಲಿ | ವರುಷ ನೂರರ ವರೆಗು ಸೆಟ್ಟಿಯು |
ಇರಲಿ! ಮೇಣಿಸ್ತೊಂದು ತಡವೆಗೆ | ಮರೆಯದೆನ್ನನು ಕರೆಯಲಿ! || ೩೮ ||
(ಕೃಷ್ಣಸೂಕ್ತ.)

22. ಜೇಡನೂ ನೊಳವೂ.

(ಚೌಪದಿ.)

“ಬಾ ನೊಳವೆ, ಬಾ ನೊಳವೆ, ಬಾ ನನ್ನ ಮನೆಗೆ, |
ಬಾನೊಳಗೆ ಹಾರಿ ಬಲು ದಣುವಾಯ್ತು ನಿನಗೆ, ||
ನೀನೊಮ್ಮೆ ಬಾ ನಮ್ಮ ಹೊಸಮನೆಯ ನೋಡು, |
ಈ ನೂಲಿನಾ ಚಾಪೆಯಲಿ ಬಂದು ಕೂಡು.” || ೧ ||

ಆ ಮಾತಿಗಾ ನೊಳವು—“ಎಲೆ ಜೇಡ, ಜೇಡ, |
ಈ ಮನೆಯೊಳುವಚಾರ ಹಾ! ಬೇಡ! ಬೇಡ! ||
ನೀ ಮಾಡಿದಾ ಚಾಪೆ ನನಗೊಂದು ದೂಪೆ; |
ಆ ಮರದ ತೂತುಮನೆ ಇದೆ; ಅಲ್ಲಿ ವೋಪೆ.” || ೨ ||

“ಎಲೆ ನೊಳವೆ! ನಿನ್ನ ತಿರುಗಾಟವನು ನೋಡಿ, |
ತಲೆ ತಿರುಗುತಿದೆ ನನಗೆ, ಬಾರೊ ದಯ ಮಾಡಿ! ||
ಎಲೆಯ ಹಾಕಿರುವೆ, ನೀನುಂಟು ಸುಖಿಯಾಗು, |
ಮಲಗು ಎಳೆಹಾಸಿನಲಿ, ಬಳಿಕೆದ್ದು ಹೋಗು.” || ೩ ||

“ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಉಂಡವನು ಬೇರೆ ಬಾಳುವನೆ? |
ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದವ ಮತ್ತೆ ಏಳುವನೆ? ||
ನಿನ್ನ ಕಥೆಯನು ಹಿರಿಯರಿಂ ಕೇಳಿ ಬಲ್ಲೆ, |
ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬರಲೊಲ್ಲೆ, ನಾನು ಬರಲೊಲ್ಲೆ.” || ೪ ||

“ಮರಿನೊಳವೆ! ಮರಿನೊಳವೆ! ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಸಂಟು |
ಇರುವುದೆಂಬುದು ನನಗೆ ಕೇಳಿ ಗೊತ್ತುಂಟು. ||
ಮಿರಮಿರನೆ ಮಿರುಗುವಾ ನೂಲಿಂದ ನೇಡು, |
ಅರಿವೆ ಉಡುಗರೆ ಕೊಡಲು ನಾನಿರುವೆ ಕಾದು. || ೫ ||

“ಕಾದುವವ ನಾ ಅರಿವೆ’ ಎಂಬುದು ಸಹಜವು |
ನೇದ ಹೊಸ ಅರಿವೆ ಹೊದೆದರೆ ಸಾವು ನಿಜವು, ||
ಆದರವು ಸಾಕು! ಜೇಡನೆ! ಸಾಕೆ”ನುತ್ತ |
ಹಾದಿ ಹಿಡಿದಾ ನೊಳದ ಮರಿ ಹೋದುದತ್ತ. || ೬ ||

ಇತ್ತ ಜೇಡನು ಬಳಿಕ ತಿರುಗುತಿರುಗುತ್ತ, |
ಕಿತ್ತು ತನ್ನಯ ಮೈಯು ಮಯಣ ಹೊಸೆಯುತ್ತ, ||
ಹೊತ್ತು ನೋಡಿತು ನೊಳವ ತಿನ್ನುವೆನೆನುತ್ತ, |
ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕೂಗಿದುದು ಬರಿದೆ ಹೊಗಳುತ್ತ. || ೭ ||

“ಅರೆ ನೊಳಮರಿ ಬೊಂಬೆ! ಮೈಗಂದ ನಿಂಬೆ! |
ಹರಿ ನೀಲ ಕಣ್ಣೊಂಬೆ ನೋಡಿ, ಸೊಗಗೊಂಬೆ! ||
ಗರಿ ಪಚ್ಚೆಯಲಿ ತುಂಬೆ, ಹಾಹಾ, ಹೊಸತುಂಬೆ! |
ಸ್ವರವು ಜೇನ್ ಜೇನೆಂಬೆ; ಮಧುರವೆನಿತಿಂಬೆ.” || ೮ ||

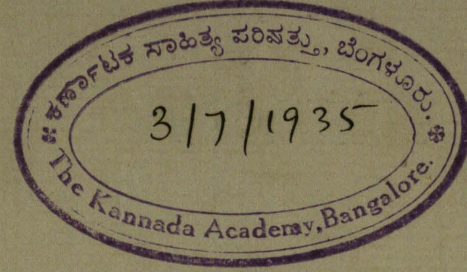
ಗಾಳಿಯೊದಿದ ಚೆಂಡು ಬಲು ಹಿಗ್ಗುವಂತೆ, |
ಬೀಳೆ ಕಿವಿಯಲಿ ಮಾತು ನೊಳವುಬ್ಬಿತಂತೆ ||
ಆಳ ನೋಡದೆ ಮಡುವಿನಲಿ ದುಮುಕುವಂತೆ, |
ಬೋಳುತಲೆ ನೊಳವು ಬಲೆಯಲಿ ಹಾರಿತಂತೆ. || ೯ ||

ಕಳ್ಳ ಜೇಡನ ವಾರಿ ಬಳಿಕೊಂದು ಬಾರಿ |
ಪಿಳ್ಳೆನೊಳ ಮೈಯೇರಿ, ಮುಳ್ಳುಗಳನೊರಿ, ||
ಚಿಳ್ಳೆಂದು ವಿಷಕಾರಿ, ನೆತ್ತರನು ಹೀರಿ, |
ಕೊಳ್ಳೆ, ಹೊಡೆಯಲು ನೊಳವು ಸತ್ತಿತ್ತೆ ಚೀರಿ. || ೧೦ ||

ಬಲೆ ಹೊಗದ ನೊಳವನ್ನು ಬರಿ ಹೊಗಳಿ ಕೊಂದಾ |
 ಬಲು ಮೋಸದಾ ಜೇಡನಾ ಕಥೆಯೆಂದೆಂದಾ ||
 ಕೊಲೆಗಾರರಾಡುವ ಮುಖಸ್ತುತಿಗಳಿಂದಾ |
 ಬಲಿ ಬೀಳಬೇಡೆಂಬುದನು ಕಲಿಯೊ ಕಂದಾ.

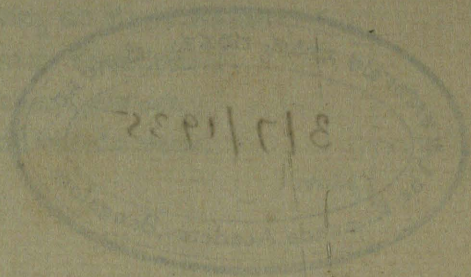
|| ೧೧ ||

(ಕವಿತೆಪ್ಪು.)

P. no: Lent. Retd.
 68. 3.7.35. 5.7.1935. *du*

ಬ
ಬ
ಬ

Handwritten text in Kannada script, including the number 182.

ಪುಸ್ತಕಸೂಚಿ

ವ. ಸಂ: T1(033,1)
N19
ಕ್ರ. ಸಂ: 182.

ಟೀಟುಕ: ವಾಂಗೇಶ್ವರಾವ್(ವಿ)().

ವ. ಸಂ: T1(033,1)
N19
ಕ್ರ. ಸಂ: 182.

ಕ. ಸಾ. ಸ.
ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರ

BOOKS PUBLISHED BY THE
 BASEL MISSION BOOK AND TRACT DEPOSITORY,
 MANGALORE.

	Rs.	As.	P.
Kavyamanjari, First Book of Kanarese Poetry with Notes and Vocabulary ಟೀಕೆಯೂ ನಿಘಂಟುವೂ ಸಹಿತವಾದ ಕಾವ್ಯ ಮಂಜರಿ, ಕನ್ನಡ ಕವಿತ್ವದ ಮೊದಲನೆ ಪುಸ್ತಕವಾ	0	3	3
Kavyapunja, Kanarese Poetical Primer with outline of Prosody, Notes and Vocabulary ಛಂದೋವಿದ್ಯಾಸಾರ, ಟೀಕೆ, ನಿಘಂಟು ಸಹಿತವಾದ ಬಾಲಕರ ಕಾವ್ಯಪುಂಜ	0	3	3
Kanarese Minor Poetical Anthology, revised and en- larged ಸಣ್ಣ ಕರ್ಣಾಟಕ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ, ಮೂರನೆಯ ಅಂಕನಾವೃತ್ತಿ, ಪರಿಷ್ಕೃತವಾದುದು	0	5	6
Chhandassār or Prosody ಛಂದಸ್ಸಾರ	0	4	0
Kanarese Poetical Anthology ಕರ್ಣಾಟಕ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	1	0	0
ಪದ್ಯಸಂಗ್ರಹ	0	1	6
ಕನ್ನಡ ಮೊದಲ ಪದ್ಯಪುಸ್ತಕ	0	2	6
.. ಎರಡನೆಯ	0	3	3
.. ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಚರಿತ್ರೆ, ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಪತಿಭಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಶೀಲಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ	0	3	3
ಪದ್ಯಸಾರ, ಪ್ರಥಮ ಭಾಗ	0	10	0
.. ದ್ವಿತೀಯ	0	8	0
ನೀತಿಮಂಜರಿ, ಪ್ರಥಮ ಭಾಗ	0	12	0
.. ದ್ವಿತೀಯ	0	11	0

